

Ⲁ	Ⲃ	Ⲅ	Ⲇ	Ⲉ	Ⲋ	Ⲍ	Ⲏ	Ⲑ	Ⲓ	Ⲕ
а	б	в	г	д	е	ж	дз	з	и	и
Ⲇ	Ⲉ	Ⲋ	Ⲍ	Ⲏ	Ⲑ	Ⲓ	Ⲕ	Ⲗ	Ⲙ	Ⲛ
и	г'	к	л	м	н	о	п	р	с	т
Ⲛ	Ⲝ	Ⲟ	Ⲡ	Ⲣ	Ⲥ	ⲧ	ⲩ	ⲫ	ⲭ	ⲯ
у	ф	х	о	ш	ц	ч	щ	ъ	ы	ь
Ⲱ	Ⲳ	Ⲵ	Ⲷ	Ⲹ	Ⲻ	Ⲽ	Ⲿ			
я	ю	е ^н	о ^н	йе ^н	йо ^н	ф	и			

SZENT CIRILL és SZENT METÓD

Február 14.

Cirill: * Tesszalonika, 827. +Róma, 869. február 14. Metód: * Tesszalonika, 815 körül.
+Velehrád, 885. április 6.

A nyugati szláv törzsek, amelyek a népvándorlás után letelepültek és megalkották a nagy morva birodalmat, a 9. század elején magas színvonalú politikai és kulturális életet éltek. Készek voltak a kereszténység elfogadására, de ha a germán területről érkező misszionáriusok térítik meg őket, az politikai függőséget is jelentett volna. Ezért Raszisztzláv, a birodalom uralkodója a kereszténységnek olyan formáját kereste, amely országa és a szláv népek önállóságát nem fenyegeti. Kívánsága teljesülni látszott, amikor a bizánci kormányzat egy csoport keresztény térítőt küldött, akik közül különösen két testvér tűnt ki: Konstantin áldozópap és Metód szerzetes.

Egy Leó nevű császári hivatalnok gyermekei voltak. A fiatalabb Konstantin (Cirill a kolostori neve volt) először szülővárosában, Tesszalonikában, majd Konstantinápolyban tanult. A császárváros művelt köreiből a „filozófus” megtisztelő néven ismerték. 858 táján abbahagyta a tanítást, hogy egy időre visszavonuljon egy kolostorba, ahová már évekkel előbb belépett a bátyja, Metód (keresztneve valószínűleg Mihály volt).

860-ban a kormány Konstantint testvérének társaságában a kazárok közé küldte a Fekete-tenger partjára. Politikai és vallási küldetés volt ez. Ekkor találta meg Konstantin Kerszonban Szent Kelemen vértanú pápa ereklyéit.

A görög misszió 863-ban érte el Morvaországot. Konstantin drága kincset hozott magával: a perikopákat és liturgikus szövegeket, amelyeket görögből ő fordított szláv nyelvre, és lejegyzésükhöz maga állított össze írásjeleket (ez az ún. glagolita ábécé, a cirill ábécé ősi formája). A testvérek kísérőikkel együtt több mint három éven át áldásos működést fejtettek ki. Missziós munkájuk azonban ellenérzést váltott ki a bajor püspökökből. Különösen a szláv nyelv liturgiai használatát támadták. A rítus ügye, hogy bizánci legyen-e vagy római, abban az időben csak mellékes kérdésnek számított.

Rasztiszláv szeme előtt egy saját egyháztartomány képe lebegett, amely független a birodalmi egyháztól. Konstantin és Metód ennek az egyházpolitikai kérdésnek a megoldását csak a pápa döntésétől várhatta. Útra keltek tehát Rómába, ahol II. Hadrián pápa ünnepélyesen fogadta őket, mert Szent Kelemen ereklyéit magukkal vitték. Ragyogóan megvédték missziós módszerüket, és a szláv nyelvű istentisztelet jóváhagyást nyert. Rómában Konstantin megbetegedett, és rövidesen, 869. február 14-én, negyvennégy éves korában meghalt. Testét a Szent Kelemen-bazilikában helyezték nyugovóra, és mind a mai napig ott tisztelik.

Kocel pannóniai fejedelem sürgetésére Metódot kinevezték Pannónia és Morvaország érsekévé -- ezzel visszaállították a népvándorlásban elpusztult Sirmium (Szerém, ma Sremska Mitrovica) püspökségét --, ugyanakkor megkapta a szlávok között a szentszéki legátus hatalmát. Ez azonban nem szüntette meg a kelet-frank és a szláv egyház közötti feszültséget. Metód azt hozta föl saját védelmére, hogy neki Szent Péter utóda osztotta ki ezt a missziós területet, ezért ő nem avatkozik bele a birodalmi egyház ügyeibe. A salzburgi püspök ösztönzésére egy bajor zsinat elfogatta, elítélte, s két és fél éven át fogva tartotta Ellwangen kolostori börtönében. Végül is VIII. János pápa erélyes közbelépésére 873-ban kiszabadult. Szvatopluk nagyfejedelem azonban már nem mutatott a görög misszió iránt akkora érdeklődést, mint elődje, Rasztiszláv.

Metód 885 virágvasárnapján halt meg, és székesegyházában temették el. Ez valószínűleg a morvaországi Velehradban volt (ma Staré Město). Az új régészeti foltárások sokszorosan igazolták a régi hagyományt. Nagymorvaország másik középpontja Mikulčice volt Hodonin mellett, csak negyvenhárom kilométerre dél felé Staré Městótól. Itt a 9. századból származó templomok romjait tárták föl.

A görög misszió lelke Cirill volt, korának egyik legműveltebb görögje. Vonzó személyiség volt, aki sikereiben is megőrizte keresztény szerénységét. Hogy a morva újkeresztények mindkét testvért szerették, azon nincs csodálkoznivaló. De hogy a rómaiak és a pápa környezetéhez tartozó klerikusok, akiknek szemében a testvérek missziós tevékenysége a hagyományok megtörésének látszott, Cirill meggyőző erejű érvelése előtt meghajoltak, az már figyelemre méltó.

Szelídsége sohasem vált gyöngeséggé. Eljárásának helyességében bízva kész volt fölvenni a harcot még túlerővel szemben is. Szívóssága nem hátrált meg a „háromnyelvűek” és a

„pilátuskövetők” szűkkeblősége előtt sem -- azokról a latin klerikusokról van szó, akik csak a latint, a görögöt és a hébert akarták engedélyezni az istentiszteletben, vagyis a kereszt feliratának nyelveit. Nagylelkűen a harcot választotta a kolostori cella csendje helyett, hogy embereket nyerjen meg Krisztusnak. Amikor pedig az aratás idejének kellős közepén magához szólította az Úr, örvendező szívvel sietett eléje.

Fordításai mesterművek. Költő volt, legalábbis az akkori bizánci elképzelés szerint. Volt benne valami visszafogottság, csak akkor lobogott, ha az isteni Bölcsességről beszélt. Teljes határozottsággal szállt szembe mindenkivel, aki a Krisztushoz vezető utat elzárhatta. Ilyen szempontból jellemző a haldokló Cirill imádsága: „Semmisítsd meg, Uram, a háromnyelvűek eretnekségét... Hallgasd meg imámat és őrizd hű nyájadat, amelynek élére rendeltél.”

Öccse haláláig Metód ritkán lépett előtérbe. Tizenhat éven keresztül kellett védelmeznie ellenségeivel szemben pannon-morva egyháztartományát. A kisázsiai Olümposz kolostorának csendjébe vágyott szüntelenül. A testi szenvedésekhez, a fogsághoz, az üldözésekhez és az általános bizonytalansághoz lelki szenvedések is társultak. Ellenségei megrágalmazták és eretnekséggel vádolták. A bizonytalanság, hogy a pápa nem hagyja-e magára, és Wíching nyitrai püspök áskálódásai megsokszorozták az érsek szenvedéseit. Metód nemes, önzetlen egyéniség volt. Nagyságát ellenfelei sem tagadhatták.

A két testvér gyermekkorától kezdte beszélni a szláv nyelvet, de születésük, képzésük szerint görögök voltak. Távol állt viszont tőlük minden bizánci szűkkeblőség. Az a meggyőződés határozta meg missziós tevékenységüket, hogy minden nép hivatalos az üdvösségre, és Krisztus minden emberért meghalt. Cirill ezt az egyetemes szemléletmódot saját filozófiai és teológiai elveiből vezette le. Számára a filozófia az isteni és emberi dolgokban eligazító bölcsességet jelentette, amely Istenhez tesz hasonlóvá minket, embereket. Ennek legbelsőbb lényege a Szofia (Bölcsesség), a világnak az a szemlélete, amelynek segítségével behatolhatunk az isteni világba. Krisztus, „az emberek kedvelője”, mindenkit el akar vezetni az igazság ismeretére, minden embert a Szofia részesévé akar tenni, görögöt és barbárt egyaránt. Csak efelől az igazán „katolikus” fölfogás felől érthető a két testvér harca a szláv liturgiáért. „A nap nem ugyanúgy süt mindenre? Nem ugyanazon a módon lélegzünk mindnyájan?” -- ellenfeleikhez így beszéltek Velencében.

Hát nem azért halt meg Krisztus, hogy mindnyájunkat megajándékozzon az „összülők dicsőségével” (Cirill kedvenc kifejezése), vagyis az Istennel való paradicsomi egységgel, amelyet Ádám miatt elveszítettünk? És nem kellene-e a népek és a társadalmi rendek között tátongó szakadékot Isten mindent átfogó szeretetével áthidalni?

Cirill és Metód ezt az egyetemes szemléletet aligha vezethette le az akkori bizánci gondolkodásmódból, még kevésbé a nyugatiból. Mind a népnek szóló gazdag liturgikus életért vállalt fáradozásban, mind a népnyelv liturgikus használatában az őskeresztény hagyomány örökösei voltak. Csak ők sugalmazhatták azt a váratlan kijelentést, amellyel VIII. János pápa 880-ban jóváhagyta a szláv liturgiát: „Aki a főnyelveket, tudniillik a hébert, a görögöt és a latint teremtette, ugyanaz teremtette a többi nyelvet is saját dicséretére és dicsőségére.”

Ünnepüket 1880-ban vették föl a római naptárba, július 5-re, Szent Péter és Szent Pál

oktávájába. De már 1897-ben, amikor e napon Szent Zaccharia M. Antalt ünnepelni kezdték, hetedikére, majd 1969-ben február 14-re, Cirill halála napjára helyezték át.

A szlávok nagy apostolainak életéből sok részletet elbeszélnek A pannóniai legendák, így azt is, hogyan kezdődött küldetésük a nagy morva birodalomban.

Rasztiszláv, a morva fejedelem isteni intésre tanácskozást tartott főembereivel és a morvakkal, aztán követeket küldött Mihály császárhoz ezzel az üzenettel: „Népünknek, amely a pogányságból megtért és a keresztény törvényeket tartja, nincsenek olyan tanítói, akik saját nyelvünkön tanítanak nekünk a keresztény hitet, hogy lássák és utánozzák azt a többi országok is. Küldj hát nekünk, uralkodó, egy püspököt és egy ilyen tanítót; hiszen töletek mindig jó törvény származik minden országnak.”

Miután a császár összehívta a zsinatot, magához rendelte Konstantint, a filozófust; ismertette vele az ügyet és azt mondta: „Tudom, hogy fáradt vagy, filozófus, mégis szükséges, hogy odamenj, mert ezt a dolgot senki sem tudja úgy végbevinni, mint te.”

A filozófus azonban ezt felelte: „Bár fáradt vagyok és a testem beteg, örömmel megyek oda, ha vannak a nyelvüknek megfelelő betűik.”

A császár erre azt mondta neki: „Nagyatyám és édesapám meg sokan mások keresték már azokat, de nem találták; hogyan leljem meg én? De ha akarod, megadhatja neked az Isten, aki ad mindenkinek, aki ingadozás nélkül kér.”

Miután a filozófus eltávozott onnan, korábbi szokása szerint imádkozni kezdett társaival. Nem sokkal később megjelent neki az Úr, aki meghallgatja szolgáit. Erre ő rögtön összeállította a betűket, és kezdte leírni ezt az evangéliumi szöveget: „Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige” -- és így tovább.

A császár örült és tanácsosaival együtt dicsőítette Istent, s Konstantint sok ajándékkal küldte el. Amikor pedig megérkezett Morvaországba, Rasztiszláv nagy tisztelettel fogadta, tanítványokat toborzott és rábízta oktatásukat. Miután lefordította az egész egyházi rendtartást, megtanította őket a zsolozsma részeire (a Matutinumra, a Hórákra, a Vesperásra, a Kompletóriumra) és a misére. És a próféta szavának megfelelően megnyíltak a süketek fülei, hogy az Írás igéit befogadják, és a dadogók beszéde értelmes lett. Isten örvendezett, az ördög pedig szégyenkezett ezen.